

14. setkání

hornických měst a obcí ČR ve Stříbře

Ve dnech 10. – 12. září 2010 proběhlo v královském horním městě Stříbře již 14. setkání hornických měst a obcí ČR. V krátkosti bychom Vám rádi připomněli atmosféru setkání a vzpomínali na příjemné chvílky setkání s kamarády od nás i ze zahraničí i s návštěvníky a občany našeho města.

Setkání se zúčastnilo 87 delegací z 77 měst a obcí, oficiálně bylo přihlášeno 510 účastníků. Akce proběhla pod záštitou předsedy Senátu ČR Přemysla Sobotky, předsedy Českého báňského úřadu Ivo Pěgřímka a hejtmanky Plzeňského kraje Milady Emmerové.

Setkání proběhlo ve velmi srdečné, spontánní a pohodové atmosféře. Pořadatelé se snažili připravit setkání tak, aby byli spokojeni všechny věkové kategorie. Program byl připraven pečlivě. Namátkově připomeneme základní pilíře setkání. (Slavnostní zahájení, slavnostní otevření královské dědičné štoly Prokop po celkové rekonstrukci a její vysvěcení, ranní sobotní průvod, hornické klání, skok přes kůži, neopakovatelný večerní průvod městem, hornická hospůdka pro oficiální delegáty hornických měst, nedělní rozloučení s delegacemi na radnici, vzpomínka na horníky, kteří ještě pamatují točící se kola těžních věží nad městem Stříbrem - svačinka se starostou města atd.).

Můžeme určitě s radostí a s hrdostí konstatovat, že účastníkům setkání i návštěvníkům a občanům města se slavnosti líbili a v poděkem můžeme jako pořadatelé přijmout kladné hodnocení celé akce. Samozřejmě velmi důležitá věc – přálo nám nádherné již začínající podzimní počasí. Z celé republiky i ze zahraničí jsme obdrželi mnoho děkovných dopisů. Naše město se svého pořadatelství zhostilo s takovou mírou a společenskou prestiží, že pro další pořadatelská města bude velmi obtížné tuto nastavenou laťku zdolat.

Jednoduše řečeno, 14. setkání hornických měst a obcí ČR ve Stříbře bylo zatím ojedinělým a neopakovatelným setkáním.

Rádi bychom poděkovali členům Hornického spolku, pracovníkům městského úřadu, spolku Divoch, mateřské škole, pěveckému souboru ZŠ Mánesova a všem ostatním, kteří se na zdar akce podíleli.

Díky, díky Vám všem, tato akce bude ještě několik let v popředí vzpomínek účastníků setkání. Díky této akci naše krásné město zůstane v podvědomí a bude cílem návštěvníků a hostů.

Samozřejmě nesmíme zapomenout poděkovat starostovi města M. Nenutilovi a místostarostovi města P. Tothovi. Nesmíme zapomenout na neuvěřitelnou energii garanta 14. setkání pana Karla Neubergera, kterou věnoval ve zdar celé akce.

Zdař bůh

14. SETKÁNÍ HORNICKÝCH MĚST A OBCÍ ČR 10.- 12. ZÁŘÍ 2010 STŘÍBRNO

POD ZÁŠTITOU
PŘEDSEDY SENÁTU ČR PŘEMYSLA SOBOTKY
HEJTMANKY PLZEŇSKÉHO KRAJE MILADY EMEŘOVÉ
PŘEDSEDY ČESKÉHO BĀNSKÉHO ÚŘADU IVO PEŠKY

Královské horní město Stříbro

10. až 12. září 2010
14. setkání hornických měst a obcí ČR

9. 9. 2010

10. 9. 2010

11. 9. 2010

12. 9. 2010

Děkovný dopis

Ve dnech 10. – 12. září se ve Stříbře uskutečnilo 14. Setkání hornických měst a obcí ČR. Vzhledem k tomu, že pořadatelem příštího, jubilejního 15. Setkání bude město Chodov, byli jsme pořadatelé na tuto celorepublikovou hornickou akci oficiálně pozváni. V delegaci, kterou vedl starosta města Chodova Ing. Josef Hora, byli členové rady města a organizačního výboru pro přípravu hornických oslav v roce 2011. Přestože některé body programu spolupřipravuje Cech příbramských hutníků a horníků musím, a činím tak velmi rád, složit stříbrským kolegům velkou poklonu. Hlavní organizační tíhu nesl Hornicko – historický spolek ve Stříbře, který spolu s Městem Stříbro takřka dva roky připravoval akci, jež se skutečně vydařila, včetně počasí. . .

Hornicko – historický spolek sestavil skutečně bohatý program, velmi zajímavá byla možnost návštěvy královské dědičné štoly Prokop v údolí řeky Mže. Šestiletým úsilím členů spolku bylo zpřístupněno 700 m štoly, na jejichž stěnách jsou nefalšované stopy historického způsobu dobývání.

Městu Chodovu předal, jako příštímu pořadatelskému městu, starosta Stříbra a senátor v jedné osobě pan Mgr. Miroslav Nenutil pomyslnou štafetu. Předseda Sdružení hornických a hutnických spolků České republiky pan Ing. Miroslav Šťastný pak předal Ing. Horovi Zásady pro nominace a udělení ceny ČESKÝ PERMON, jejíž předávání je tradiční součástí setkání hornických měst.

Přijetím u starosty Stříbra bylo v neděli 12. září ukončeno stříbrské hornické setkání. Tím byla fakticky spuštěna příprava 15. Setkání hornických měst a obcí ČR v Chodově v roce 2011. Čtenáři Zpravodaje města Chodova mohli již v několika předchozích číslech nalézt články o hornictví na Chodovsku, které připravuje pan Mgr. Podešť. Chceme touto formou přiblížit Chodovákům historii hornictví a postupně i informovat o přípravách setkání, které se v Chodově uskuteční ve dnech 16. – 18. září 2011.

S hornickým pozdravem „Zdař Bůh“

Ing. Josef Hora, starosta

Proslov k zahájení setkání

Dobrý den dámy a pánové, dobrý den vážení hosté, dobrý den přátelé a kamarádi, opět se po roce setkáváme, tentokrát u nás v královském horním městě Stříbře. Když jsme se před dvěma léty rozhodli pro opětovné pořádání našeho setkání vůbec jsme si neuvědomovali co nás čeká za práci. Bohužel i stávající ekonomická situace v naší zemi, v Evropě a v celém světě nás postavila před nelehký úkol. Doufám, že i přesto všechno se nám podařilo připravit pro Vás pěkný program, že se budete příjemně bavit a nebude se Vám chtít od nás odjíždět.

V krátkosti bych Vás seznámil s historií.

V dějinách českého hornictví znamená 12. století první oficiální i neoficiální dochované písemnosti z rudných revírů českého království.

Vedle starého stříbrského revíru postupně vznikají další a slavnější revíry, Jihlava, posléze Kutná Hora, či Jílové, nebo Horní Slavkov, Rudolfovo, Planá, Jáchymov a Příbram a řada dalších.

Postupem doby k nám ze zahraničí směřuje proud cizích horníků a techniků, hlavně ze sousedního Saska.

S prvotním rozmachem v důlním podnikání dochází k úpadkům, posléze se hornictví zmáhá a zase upadá. Nejvýznamnější údobí našeho hornictví spadá do éry od poloviny 18. století do začátku 20. století. Poslední rozmach přichází od roku 1950 do roku 1992.

Od této doby naše hornictví stagnuje a upadá. V současné době se u nás těží jen povrchově s výjimkou dolů u Dolní Rožinky, dolu Centrum v Mostě, dolů na lupek u Rakovníka a dolů na černé uhlí v ostravském revíru.

Náš stříbrský rudní revír prošel všemi již výše zmíněnými událostmi a to po dlouhých 800 let, až do roku 1975, kdy byli místní doly definitivně uzavřeny.

Možná jsme u nás, jeden z mála revírů, kde sám osobně fáral císař, a to v roce 1812 při své inspekční cestě - císař František I. s chotí. Na vlastní žádost byl císař spuštěn do místních šachet na svém koňském sedle a provedl dvouhodinovou prohlídku dolů.

Císař byl ubytován v místě dnešního městského muzea - dříve konventu.

Z oken konventu měl krásný výhled na řeku Mži a na protilehlý kopec Ronšperk. Musíme si představit, že ve zmíněné době široko daleko od města nebyly žádné lesy. Ve večerních hodinách horníci z místních dolů připravili na počest návštěvy

„ hlavy monarchie „ na svoji dobu nevidaný ohňostroj.

Druhého dne, při loučení, si císař z královského horního města Stříbra odváží mimo velkých zážitků na faráni v místních dolech i krásné exponáty minerálů, které dnes jsou uloženy ve Vídeňském muzeu.

Musíme, zde připomenout, že minerály ze stříbrských dolů vyhrály v polovině 19. století dvě světové mineralogické výstavy v Paříži a ve Vídni.

Od té doby se mnoho změnilo, místní doly již jsou jen dávnou vzpomínkou. Historii města spojenou hlavně s hornictvím a místním pivovarnictvím udržují nadšenci. Troufám si říci, že velcí nadšenci, protože bez nich bychom zde nikdy neměli znovu malý soukromý pivovar, neměli bychom hornický skanzen ani zrekonstruovanou štolu Prokop, muzejní úzkorozchodnou dráhu, hornickou stezku, několik publikací o našem městě a takto bych mohl pokračovat dále.

Všem o kterých mluvím, tímto, chci já osobně, velmi poděkovat, protože vím co osobního času, nadšení a rodinné podpory musíte obětovat.

UVědomme si, že v posledních letech je ve velkém kurzu návštěvníků měst a obcí - hornická montánní turistika.

Uvedu namátkou jen několik příkladů :

(Příbram, Ostrava - Landek, Český Krumlov, Jáchymov, Krásno, Oslavany, Most, Černý důl, Planá a samozřejmě naše Stříbro).

Musím zde zase připomenout památnou větu, a to že :

„ Dějiny českého hornictví jsou vnitřně propojeny s dějinami země, tak těsně, že není možné je od sebe oddělit „.

Děkuji za pozornost „Zdař Bůh“ Karel Neuberger

14. setkání hornických měst ve Stříbře v roce 2010

Vážené dámy, vážení páni, milí a vzácní hosté,

dva roky tomu nazpět se zastupitelé města Stříbra rozhodli pro toto naše hornické setkání. Nebyla to cesta opravdu jednoduchá. Tíha celé akce ležela na členech našeho Hornického spolku a dalších dobrovolnících, kteří se rozhodli nám pomoci. Díky Vám všem.

Prosil bych kantora o karmínu : Ať žijí kluci ze Stříbra

Samozřejmě nesmíme zapomenout na naše sponzory, bez kterých by se tato akce neuskutečnila. Nerad bych zde někoho vyzdvihoval nad ostatní. Opravdu pokud mohou opět děkují, díky Vám všem.

Prosil bych kantora o karmínu : Ať žijí sponzoři

Někteří z Vás pamatují, že jedno ze setkání již do Stříbra zavítalo, bylo to v roce 2001. Byla to doba začátků, pořádně se nevědělo co dělat, jak to dělat, chyběly zkušenosti s pořádáním takové akce. Co tomuto našemu dnešnímu setkání předcházelo ?

Musíme začít od minulosti.

Je tomu 827 let od založení města Stříbra

- 497 let od zaražení Královské dědičné štoly Prokop
- 445 od založení prvního dolu v těsné blízkosti dolu Brokárna, dolu Mokhra
- 260 let od otevření dolu Dlouhý tah
- 209 let od zřízení Horního úřadu ve Stříbře
- 206 let od zřízení Horního soudu ve Stříbře
- 204 let od udělení hornického praporu sv. Prokopa stříbrským horníkům
- 204 let od udělení práva nošení hornických uniforem stříbrským horníkům
- 200 let od odvodu stříbrných a zlatých věcí do státní mincovny v Praze (válečné konfiskace) včetně 20 kg vázícího stříbrného rámu obrazu pro stříbrskou madonu darovaného císařovnou Marií Teresíí v roce 1771
- 160 let od zřízení horního komisariátu ve Stříbře
- 60 let od zahájení poslední těžby ve Stříbře
- 35 let od definitivního uzavření stříbrských dolů
- 8 let od založení Hornicko-historického spolku ve Stříbře

- 6 let od zahájení výstavby hornického skanzenu a rekonstrukce královské dědičné štoly Prokop

- 5 let od oslavy 30 let ukončení těžby ve Stříbře

- 5 let od uskutečnění prvního novodobého 80. hornického plesu ve Stříbře

- 4 roky od společné fotografie bývalých stříbrských horníků a členů hornického spolku před stříbrskou radnicí po 100 letech, 4. července

- 3 roky od vybudování provozní budovy v hornickém skanzenu

- 2 roky od prvního večerního pochodu za svitu kahanů a loučí k hornickému skanzenu

- 1 rok od uvedení do provozu muzejní úzkorozchodné důlní dráhy

V krátkosti nám zde proběhla doba více jak 800 let hornické historie města a stříbrského rudního revíru. Doba, která byla tesána železkuem a mlátkem do dějin tohoto města.

Někdy si člověk musí nostalgicky vzpomenout, co to asi pro některé ze stále žijících horníků bylo za dobu. Někteří Vám řeknou, že už není nač vzpomínat, byli mladí, museli někde pracovat, tak si vybrali šachtu, přišla další zaměstnání a zapomnělo se.

Jsou, ale mezi námi i tací, kteří Vám řeknou i dnes po třiceti pěti letech od skončení těžby, že pro ně to byla za dobu jejich života ta nejlepší, nejkamarádštější, nejzajímavější a nejkrásnější léta, kdy pracovali na šachtách zde v okolí (jen tak pro zajímavost bych několik osob vyjmenoval - Josef Liška, Václav Krob, Karel Toffl, bratři Gebertové, doktor Jaroslav Plecháč, paní Šrámková a paní Svobodová).

Pevně věřím, že další setkání příští rok v Chodově u Karlových Varů, v roce 2012 v Chomutově, v roce 2013 v Kladně, v roce 2016 v Příbrami, kde bude zároveň celoevropské setkání Hornických a hutnických spolků bude opět připomínkou zašlé hornické slávy českého hornictví.

Doufám, že se Vám hostům, návštěvníkům a našim hornickým kamarádům bude v našem královském horním městě Stříbře líbit.

Doufám, že budete po čase vzpomínat, jo to tenkrát ve Stříbře, to se klukům povedlo.

Děkuji Vám za pozornost „Zdař bůh“

Setkání se konalo 10. až 12. září 2010, v rámci Dnů evropského dědictví a zúčastnilo se ho 62 měst a obcí, např. Sokolov, Planá, Most, Chomutov, Harrachov, Kladno, Příbram, Rudolfov, Český Krumlov, Jihlava, Chodov, Ostrava, Stonava, Pezínok, Banská Štiavnica, Kremnica, Spišská Nová Ves, německé Oelsnitz a Neuenburg, některé hornické spolky přijely samostatně. Jen oficiálních delegátů bylo přes 520.

Malebné Stříbro má zachovalé historické centrum, vedle známé stříbrské radnice se sgrafity je tu krásný barokní kostel Všech Svátých, zachovala se část hradeb, bašty a mostní branka. Stříbrná a později olovená ruda se zde těžila 800 let, dobývání skončilo v roce 1974.

Místní hornicko-historický spolek, dnes osmdesátiletý, který vznikl teprve v roce 2002, má za sebou spoustu práce. Podařilo se mu na břehu Mže vybudovat hornický skanzen, jehož podzemí otevírá dědičná štola Prokop. V zachovalé komoře, kam teče voda ze Mže, bylo vodní kolo, míhadly v míhadlové chodbě se pohyb kola přenášel k vodotěžnému stroji, díky kterému se mohla těžít spodní patra. Prohlídková trasa je prodloužena k jámě Brokárna, a od ní se prohlídka vrací stolou pod starými důlními díly, raženými ještě mlátkem a železkiem, bez pomoci trhačí práce, do kterých se dnešní dospělý ani nenacpe. Nejen samotné setkání, ale i krásné město a unikátní hornický skanzen přilákaly početné hornické kamarády ze Slovenska.

Program začal v pátek dopoledne setkáním starosty města Stříbra s horníky, na radnici byla zahájena výstava fotografií minerálů, na Masarykově náměstí byla odhalena pamětní deska. Po setmění se konal hornický večer, hrál dixieland, jinde bylo divadelní představení, v muzeu loutnový koncert a v blízkých Kladrubech se konala večerní prohlídka kláštera a katedrály.

Do Stříbra jsem přijel v sobotu po deváté. Na pódiu na náměstí účinkovala místní Zlatička, vedle kovářů ručním dmychadlem vhněli vzduch do výhně. Na radnici se konala registrace účastníků a vítání jejich zástupců. Hornický průvod šel ze stadionu na náměstí. Zahájily ho výstřely z houfnic, s havíři pochodovalo několik vojenských skupin, k tradičním Loketským střelcům se přidaly další ostrostřelecké oddíly. Emancipace postupuje i zde, čtveřici zralých mužů v modrých rakouskouherských uniformách rázně velelo mladé děvče s šavlí. Kráčí vpřed nejrůznější hornické uniformy, početní Slováci mají zase jiné druhy čapek, spolkové prapory ozdobené pamětními stuhami povlávají. Rudolfovští mají své barokní úbory, přijela část Jihlavského hornického průvodu, malé děti ve stylizovaných hornických krojích. Moderátor z tribuny vítá přicházející hornická města a spolky. Řeč má dobře připravenou, v několika větách shrnuje, co se v každém horním městě těžilo. A už zní čestná salva. Následuje státní hymna a hornická hymna Hornický stav budí velebený, hlásky dětského sboru se mísí s mužnými basy na pódiu i pod ním. Pořádající město si k této příležitosti nechalo složit Stříbrskou polku. Hovoří starosta města, senátor Mgr. Miroslav Nenutil, dále Ing. Ivo Pěgřímek - předseda ČBÚ, Ing. Miroslav Štátný - permistr Sdružení hornických a hutnických spolků ČR, Ing. Ja-

roslav Malchárek - předseda Slovenských spolků, prof. Ing. JUDr. Makarius, CSc., předseda stříbrského hornicko-historického spolku Radek Strankmüller a jeho místopředseda, hlavní organizátor setkání hornických měst, Karel Neuberger. Slavnost vrcholí, primátor Jihlavy Ing. Jaroslav Vymazal, předává putovní prapor setkávání hornických měst, starostovi Stříbra, Mgr. Miroslavovi Nenutilovi. Následuje dekorování spolkových praporů pamětními stuhami před tribunou.

Popolední udílení Českých Permonů na radnici jsem svěřil Karlu Škvorovi, vrátíme se k němu v příštím čísle.

Přesunul jsem se do hornického skanzenu a podařilo se mi dostat se s první skupinou do štoly Prokop. Přítomní ostravští bányňští inženýři našemu průvodci vysvětlili, že vysokotlaká čerpadla na našem Jeremenku vytlačí vodu přes 600 metrů, ale jinak náš průvodce neměl chybu, myslím, že se mu daří vysvětlit i laikům, proč se vrtá na čelbě zálom a jak se časuje střelivo rozbúškami, nebo jak se v minulosti vyráběly olovené broky. Svoje vyprávění opepřil pověstmi o Permonících.

V podzemí je řada miniepozic, minerály, nebo vrtací technika, vedle pneumatických kladiv také vrtačky, používané na uhlí. Pro mne nejzajímavější byla nejstarší důlní díla a průvodce druhé skupiny mě upozornil, na mlátky, které byly nalezeny při zpřístupňování tehdejších dobývek.

Rozešířila se venkovní expozice hornického skanzenu, podél Mže jezdí hornický vláček, a kus dál jsou vchody do dalších štol. Podrobnější informace o Hornicko-historickém spolku Stříbro, hornickém skanzenu a kontaktní čísla s adresami najdete na internetu na www.hornickyspolekstribro.cz.

Na náměstí odpoledne jsem viděl císaře Františka I., který vyhlásil dekret a pokřtil kanón.

Hornímu soudu na pódiu asistoval příbramský Cech horníků a hutníků při křtění tupláku. Při následujícím skoku přes kůži se nedali zahanbit místní skákající, většina z nich neřekla heslo, ale zazpívala, Alena Neubergerová dokonce slovenskou hornickou Vstávaj Jano hore. Překvapil příbramský Cech, který prohlásil, že s návštěvou císaře Františka I. ve Stříbře to bylo jinak, a předvedl svoji verzi, ve které císaře hrál jeho permistr Míra Štátný.

Prohlédl jsem si střed města, děkanský kostel, z minoritské zahrady je krásný výhled na Mži a skanzen, hrála v ní místní country kapela Wyjjo. Ve fotoaparátu jsem měl cca 270 snímků z možných v 288, takže slavnostní křest štoly Prokop a večerní hornický průvod s loučemi a lampiony jsem si nechal ujit. Zajel jsem ještě na chvíli do blízkých Kladrub, zvenku si prohlédl katedrálu a klášter a vyrazil jsem na tříhodinovou cestu na sever.

Prohlídky štoly Prokop a kulturní programy pokračovaly v neděli, kdy o 11. hodině bylo na radnici setkání slavnostně ukončeno.

14. setkání hornických měst a obcí ze Stříbra a jeho hornicko-historickému spolku opravdu povedlo. Panovalo krásné počasí, vedle již tradičních agilních účastníků z Čech přijely početné výpravy z Ostravska a ze Slovenska, 62 zúčastněných měst a obcí ukazuje, že montanistická myšlenka a hornické kamarádství se šíří. V rozsáhlém doprovodném programu účinkovali ostrostřelci, místní žáci a divadelníci, chovatelé, policejní psi, akorát že nešlo všechno stihnout. Hornický skanzen, historické město, krásná krajina, to jsou důvody, proč se do Stříbra vrátit.

Otto Hejnic za DIAMO s.p.

„Skok přes kůži“

V rámci dnešního dne nyní uvidíte zkrácený hornický obřad a to mimořádný tzv. „Skok přes kůži“.

Skok přes kůži je stará hornická tradice, při které byli do cechu hornického přijímání studenti báňských škol. Později při této slavnosti byli oceňováni význační činitelé společenského a kulturního života. Dnes tuto hornickou tradici udržují studenti a učitelé Vysoké školy báňské v Ostravě pod vedením profesora Prokopa.

Skok přes kůži má svá určitá pravidla a rituály. Účastníci skoku přes kůži sedí u tablic. V čele tablice sedí slavný vysoký mistr. Tento člověk se hlásí o slovo, dbá na klid a pořádek, má tablici celkově na starost. Tablice jsou obvykle čtyři (hornická, úpravnická, strojnická a hutnická). V čele sedí prezidiální tablice – to jsou zpravidla čestní hosté a významné osobnosti a toto vše řídí slavné, vysoké a neomylné prezidium.

V programu je představení města, hostů, účastníků skoku, zpívají se hornické písně,

vše je pojato humornou formou. Vlastní skok má zase přesně daná pravidla, vše je podřízeno pro zdar skoku.

My Vám zde dnes ukážeme velmi zkrácenou verzi „Skoku přes kůži“, v podání členů „Cechu horníků a hutníků z Příbrami“, pod vedením slavného vysokého a neomylného permistra ing. Miroslava Štátného.

Chtěl bych Vás zde všechny přítomné upozornit na skutečnost, že kdo získáte odvalu a přijdete si po hornicku čestně skočit, nemusíte se ničeho bát, jen musíte počítat s tím, že trochu zchudne vaše peněženka, ale v takovito den bych řekl, že leckdo to jedno oko zamhouří, vždyť jak se říká peníze budou a my nebudem.

Tímto předávám slovo slavnému vysokému a neomylnému permistrovi, aby provedl se členy své smečky mimořádný skok přes kůži, řekl bych, že dnes již druhý v historii konaný zde u nás ve Stříbře.

Řád olověných dolů u Stříbra 4. června 1513

(článek 1)

Propůjčky v královských dolích na takový způsob mají dávaty býti podle práv hor olověných, jako se na linařtích propůjčky dávají do času jmenovitého, pokud se kto s permistrem smluví buď do půl létha aneb do roka, a aby žádnému více nebo déle jedné propůjčky nepropůjčoval než do roka.

(článek 2)

A komu a na který čas propůjčka vyšla a on že by zase na témž místě propůjčku vzíti a dělati chtěl, tehdá jinému mimo něho nemá býti než jemu a jeho tovařiši. Kéz by permistr na tom místě jinými havěři na košť krále jeho milosti osaditi chtěl, toho má vuoli a tomu se žádný brániti nemá.

(článek 3)

A cožbykoli pán Bůh ráčil naděliti rudami, ty rudy aby králi jeho milosti k ruce skrze permistra kupovány byly od havěruov, centněř rudy po 18g a šlichu centněř po 17g, a ta ruda i s šlichem aby na čisto byla prána jako jest byla v ty časy prána, když ještě propůjček nebylo.

(článek 4)

A ten jistý práč má býti na košť krále jeho milosti, aby vsecky rudy i šlichy pral z těch ze všech doluov králi jeho milosti příležitích na horách volověnných.

(článek 5)

A ti, kteříž propůjčky míti budú, mají dávaty králi jeho milosti desátý centněř rudy a šlichu.

(článek 6)

A jeho milost královská v těch dolích, kteréž na košť svůj drží, tiemto je fidrovati má: Napřed všemi fudrnostmi, kteréž k těm svrchu psaným doluom příleží.

(článek 7)

Item toho jest vymieněno, aby železa byl dostatek na horách ke všem potřebám a kovaři aby na košť krále jeho milosti a uhlí i šmidkošť všem těm havěruom, a ti havěři jakéžkoli nádobí potřebovati budú, má jim permistr prodati, najprv pemrlci za 3g, čtvrt želez za 12g, fimol za 3g, nosatec za 3g, klín veliký za 6g, ploci k těmuž klínu za 6g a šarklín za 4g a šarploci za 3g, zumpayzn za groš, faysl větší za víc a menší za miň.

(článek 8)

Item lojem pak jeho milost královská jich fidrovati nemá, ten sobě mají sami kupovati havěři.

(článek 9)

Item jestliže pak kto propůjčku přijma a nezachoval se tak při ni, pokud smlúvu má, buď v díle že by kto dělati nechtěl neb že by kto rudu kradl aneb že by některú jinú věc učinil, jesto by se poznalo, že by skrze něho přišla škoda králi jeho milosti, tomu takovému tu propůjčku permistr moc má zdvihnutí.

(článek 10)

Item : A pokud kto který propůjčku přijme, mají býti toho šuffy, aby každý věděl, pokud je ji přijal.

(článek 11)

Item : Kdyby s jedné propůjčky na druhú kto duršlak udělal, ihned jak vorcik pronikne aby díla nechal, dokudž to permistr a jinými úředniky ohledáno a opatřeno nebude.

(článek 12)

Item permistr s které propůjčky králi jeho milosti urburu vezme, který týden a od koho zejména to má napsati, a tu urburu aby zvlášť choval a nachovaje s rošt neb cožkoli aby ji zvlášť spálil a tak aby věděl, co z té urbury volova udělá.

(článek 13)

Item při těch horách volověnných tito úředníci mají býti : permistr, šteygéř, práč v lezuffě a roštýř, a těm úřednikuom přísaha má dána býti od pana hoffmistra, kterýž by byl v ty časy na Horách volověnných nebylo, tehdy permistr má to vzněsti na pana mincmeystra jeho milost a pana hoffmistra, aby ty úředníky změnili a jiné přiložili a jim každému přísaha aby byla dána.

(článek 14)

Item starši nad havěři mají býti čtyři a těm má dávana býti přísaha na rathúze v městě Stříbře.

(článek 15)

Item: A jiné propůjčky, které by měly propůjčovány býti k dědičnosti na gruntích krále jeho milosti na horách volověnných jakožto v Rušperku neb kdožkoli na jiném cauku k hledání a pavování, ty mají dávaty býti od pana mincmeystra jeho milosti a od pana hoffmistra v ty časy na Horách Kuthnách na takový spůsob: Kohožbykoli pán Bůh rudami naděliti ráčil, aby ty rudy i šlichy byly kupovány k ruce králi jeho milosti skrze permistra toho královského, kterémuž by bylo u královských doluov na horách volověnných poručeno anebo skrze jiného úředníka, kterýž by měl týž poručení a týchž horách volověnných od jeho milosti pana mincmeystra a pana hoffmistra.

(článek 16)

A ty rudy a šlichy aby se na čisto praly, tak jakož se perú na lezoffě krále jeho milosti a centněř té rudy i šlichu, po čem by se ti kverci s tím permistrem a úředníkem smluviti mohli a zač by jiní od nich kupovali neb kupovati chtěli neb měli to bez podvodu a fortele, aby žádný nenasazoval vajš.

(článek 17)

A ti kverci, kteříž by přijali propůjčku na gruntích krále jeho milosti, sú a budú povinni jeho milosti královské urburu desátý centněř rudy a šlichu dávaty, lečby bylo pod jakú výmienku aneb že by bylo komu od jeho milosti pana mincmeystra na to byl frystunk dán.

(článek 18)

A tyto takový propůjčky kteřížbykoli kverci přijali, jestli že by se při těch propůjčkách tak nezachovali, jak by se zachovati měli a jakým neřádem šli, ježto by se poznalo škodné králi jeho milosti i těm horám, tu pan mincmeyster jeho milost a pan hoffmistr v ty časy na Horách Kuthnách těm a takovým mají moc tu propůjčku zdvihnutí.

(článek 19)

Urozený pán Jindřich Tunkl z Brnička, nejvyšší mincmeyster království českého a fojt markrabství Lužického, ustanoviti jest ráčil tento řád i za právo na horách volověnných krále jeho milosti u Stříbra skrze urozeného pána Jakuba z Ffluglhauzu, v ty časy hoffmistra na Horách Kuthnách, aby se tím řádem spravovali a při něm se tak zachovali ve všech věcech i při propůjčkách na týchž horách volověnných, buď v dolích královských neb při jiných, dědičných propůjčkách, jakož se svrchu píše. A pakliby se kto při tom nezachoval a z toho vystupoval, tu jeho milost pán pan mincmeyster a pan hoffmistr etc. neb úředníci na týchž horách od jeho milosti pana mincmeystra a pana hoffmistra ustanovení mají ty moc, takového trestati, pokudž by kto provinil, tak jakž se jeho milosti pánu panu mincmeystrovi a panu hoffmistrovi zdálo a líbiti bude.

Dálo se na horách volověnných u Stříbra létha etc. 1513 tu sobotu po Božím těle měsíce června.

Stříbrský rudní revír 1183 - 1975

Jednou z prvních zpráv o založení města Stříbra v roce 1113 nás seznamuje známý český kronikář Václav Hájek z Libočan. Jeho „Kronika Ceska“ (1541) se o událostech roku 1131 zmiňuje následovně (překlad z roku 1925): „Kniže Soběslav, vida jednu ves v dobrém položení, ježto bylo jméno Miza, i rozkázal tu města založiti. Tu ke zdem městským grunty kopajíc nalezli rudu stříbrnou a odtud dáno městu jméno Stříbro. Řeka ta, kteráž pod městem teče, ta až do dnešního dne jmenuje se Miza...“

Totožnost latinského „Argentaria“ s dnešním Stříbrem potvrzují další písemné dokumenty z druhé poloviny 12. století a z roku 1231 v nichž město je nazýváno „Argentaria super Mzea...“ Což lze dnes volně přeložit jako „Dobré Stříbro na Mži“. Listina je dnes uchována v La Vallette na ostrově Malta v archivu johanitů.

Pokud i jen některé z těchto zpráv, by bylo možno považovat za věrohodné, patřil by stříbrský rudní revír v českých zemích zřejmě k nejstarším, historicky doloženým těžebním oblastem.

Další zprávy o historii města, tak i zdejších dolů na olovo jsou až z 15. století. Jejich věrohodnost je nepochybná a představují tak skutečně první historické doklady, podle nichž je možno klást počátek stříbrského dolování na přelom 14. a 15. století. F.A: Schmidt (1833) uvádí listinu krále Václava IV. z roku 1410.

Z doby na počátku 16. století se zachovalo 8 knih „Register na příjem a vydání peněz hor olovených u města Stříbra“, z let 1501 - 1524. V polovině 16. století se silně zajímá o stříbrské doly král Ferdinand I. v souvislosti s dodávkami olova do Kutné Hory.

Ústí dědičné prokopské štoly, která je centrálním dílem celého revíru na kopci Ronšperku se nachází těsně na břehu řeky Mže. V roce 1780 se zahajují práce na žíle Neupropokpi a v roce 1781 na žíle Frischglück.

V roce 1801 je ve Stříbře zřízen samostatný horní úřad, a v roce 1804 dokonce horní soud pro kraj Plzeňský a Klatovský (Distriktaal Berg Gericht). Je to začátek největšího rozmachu a prosperity, město Stříbro bylo tehdy známé nejen v odborném báňském tisku a literatuře, ale drželo si i vysokou společenskou prestiž. Prvním perkmistrem byl Antonín Alis. Prvním správcem soudu byl Jan Fakund Hald.

V posledních dvaceti letech 18. století dochází k vyvrcholení snah o obnovu dolování v co největším měřítku. Projevem těchto snah jsou otvírky dolů Langenzug v roce 1774, Nový Prokop v roce 1780 a konečně Frischglück v roce 1781. Tyto šachty se v brzké době mají stát nejvýznamnějšími doly a nositeli slávy stříbrského dolování.

Druhá polovina 19. století přináší opět koncentraci důlních prací na menší počet dolů, což ovšem neznamená pokles produkce nebo zaměstnanosti. Údaj z roku 1862 hovoří již jen o 7 dolech zaměstnávajících 500 havířů.

Posledním údobím rozmachu hornictví na Stříbrsku jsou léta 1950 – 1975. Nové údobí báňského podnikání ve Stříbře nastalo po více než patnáctileté přestávce provozu. Průzkumné práce byly zahájeny 1.1.1950. V roce 1950 bylo započato se zmáháním dědičné štoly Prokop v délce 1823 m a tím začalo zatím poslední oživení bývalé slávy této významné stříbrské štoly celého rudního revíru.

Následně byla vyzmáhána jáma Langenzug (jáma č.I), poté jáma Frischglück (jáma č.II), v červenci 1950 jáma Leo (jáma č.III). Roku 1953 bylo zahájeno zmáhání jámy Göpelschacht, která byla přejmenována na jámu Brokárna.

V současnosti se od roku 2004 v místech bývalého objektu fabriky Brokárna u Červené lávky snaží příznivci hornictví založit hornický skanzen a provádějí rekonstrukci královské

dědičné štoly Prokop, která bude návštěvníkům po dokončení přístupná v délce uctihodných 700 metrů.

V roce 2006 byla získána dotace na I. etapu elektroinstalace štoly Prokop v délce 240 m. Součástí I. etapy rekonstrukce štoly Prokop bylo vyčištění štoly, obtrhání stropů a stěn, provedení výdřevy, provedení nových podlah, demolice a úpravy v celé délce, vybudování přechodů u komory žentourového kola. Rekonstrukce štoly probíhá hlavně v zimním období.

Na podzim roku 2007 jsme obdrželi další dotaci na II. etapu elektroinstalace štoly Prokop, takže můžeme dnes konstatovat, že začátkem prosince 2007 jsme měli zprovozněno již 500 m štoly. Na konci roku 2007 jsme zahájili práce na poslední části rekonstrukce štoly na to na původní dědičné štole pokládáním ocelových roštů s následnou výdřevou všech předpokládáných úseků. Tato část se zatím jeví jako nejnákladnější a nejpracnější. Práce pokračují během roku 2008, 2009 a 2010 k definitivnímu cíli naší několikileté práce a to definitivnímu propojení chodeb do uceleného okruhu v délce 700 m. Vrátime se zpět na skanzen, během roku 2006 a 2007 byly vybudovány pochozí lávky po skalách nad štolou s perfektním výhledem na město a na místní bývalý pivovar. Pro návštěvníky zajímavé místo k odpočinku. Na podzim roku 2006 jsme obdrželi ze státního rozpočtu dotaci na výstavbu provozní budovy, budova byla 23.12. 2006 zkolaudována. Požádali jsme a získali v létě 2007 od Nadace Landek dotaci na výstavbu strojovny s těžním strojem od firmy DIAMO. Na podzim roku 2007 jsme zahájili dlouho očekávanou a proklamovanou stavbu důlní povrchové trati s délkou cca 380 m.

24. září 2009 byla stavba trati zakončena kolaudací trati a 22. října 2009 slavnostním otevřením a uvedením do zkušebního provozu. V roce 2009 jsme se pustili i do rekonstrukce odvodňovacího kanálu ze štoly Prokop - bylo provedeno vyčištění kanálu, úprava břehů kanálu a postupně provedeme z levé strany kanálu vyzdění z pravé strany vydřevění. Projekt kanálu je rozdělen na několik etap z důvodů finančních prostředků. Velkou podporu nám věnovala Nadace ČEZ a Plzeňský kraj finančními prostředky na výstavbu.

Vydali jsme publikaci „Kniha o stříbrském hornictví – 2006“, publikaci o „Mýtech a bájkách stříbrského podzemí - 2008“, a publikace „Královské horní město Stříbro“, a „Minerály stříbrského rudního revíru - 2009“.

Prezentujeme se v denním tisku, v různých odborných časopisech, rozhlasu a televizi. Během posledních dvou let jsme se také zaměřili na propagaci a uspokojování potřeb návštěvníků, připravili jsme pro ně:

(odznaky spolku, odznaky města, medaile, tupláky, vyřezávané permoníky, keramické ozdoby, dva druhy stříbrských švancar, pištálky, zvonečky, kahánky, pět druhů foto, fotografie, pohlednice atd.).

Můžeme se pochlubit, tím, že část členů je vybavena hornickými uniformami, část členů má trika se znakem spolku.

Pokryvkou hlavy - ozdobnou čáku má osm členů, brigádyrky 15 členů, švancary všichni. Rovněž jsme si během této doby nechali vyrobit sametový hornický prapor spolku, sametový hornický městský prapor, sametový prapor Bratrstva sv. Barbory a nejnověji sametový prapor ze 16. století.

V katastru města Stříbra jsme osadili na příjezdových komunikacích důlní vozy a rozšířili zastavení na hornické stezce o další zastavení.

Myslíme si, že Město Stříbro má v našem hornickém spolku jedinečný zdroj propagace. Hosté a návštěvníci našeho města by si neměli nechat ujít příležitost hornický skanzen navštívit.

Zdař bůh

Nejstarší pohled na královské horní město Stříbro z roku 1536

Pohled na královské horní město Stříbro pochází z kroniky říšského markraběte Oldenreicha z roku 1536. Tato kronika zachycuje obrazově 50 královských měst z Německa, Čech, Moravy a Polska při jeho cestě z Norimberka do Krakova. Originál knihy je uložen ve sbírkách univerzity ve Würzburgu.

Osobně jsem měl možnost tuto ojedinělou knihu ze začátku 16. století držet v ruce a kochat se jejím obsahem. Jeden výtisk knihy se nachází i u nás, a to v Brně, v soukromé sbírce.

Karel Neuberger

Historie dolování olovených rud u královského horního města Stříbra

827 let od založení města Stříbra

- 497 let od zaražení Královské dědičné štoly Prokop
- 445 od založení prvního dolu v těsné blízkosti dolu Brokárna, dolu Mokhra
- 260 let od otevření dolu Dlouhý tah
- 209 let od zřízení Horního úřadu ve Stříbře
- 206 let od zřízení Horního soudu ve Stříbře
- 204 let od udělení hornického praporu sv. Prokopa stříbrským horníkům
- 204 let od udělení práva nošení hornických uniforem stříbrským horníkům
- 200 let od odvodu stříbrných a zlatých věcí do státní mincovny v Praze (válečné konfiskace) včetně 20 kg vázícího stříbrného rámu obrazu pro stříbrskou madonu darovaného císařovnou Marií Teresíí v roce 1771
- 160 let od zřízení horního komisariátu ve Stříbře
- 60 let od zahájení poslední těžby ve Stříbře
- 35 let od definitivního uzavření stříbrských dolů

- 8 let od založení Hornicko-historického spolku ve Stříbře
- 6 let od zahájení výstavby hornického skanzenu a rekonstrukce královské dědičné štoly Prokop
- 5 let od oslavy 30 let ukončení těžby ve Stříbře
- 5 let od uskutečnění prvního novodobého 80. hornického plesu ve Stříbře
- 4 roky od společné fotografie bývalých stříbrských horníků a členů hornického spolku před stříbrskou radnicí po 100 letech, 4. července
- 3 roky od vybudování provozní budovy v hornickém skanzenu
- 2 roky od prvního večerního pochodu za svitu kahanů a loučí k hornickému skanzenu
- 1 rok od uvedení do provozu Muzejní úzkorozchodné důlní dráhy
- 1 rok zrekonstruování I. části odvodňovacího kanálu ze štoly Prokop
- 1 rok od 83. slavnostního hornického plesu ve Stříbře
- 2010 dokončení kompletní rekonstrukce královské dědičné štoly Prokop

Dáno na Horách olovených u horního města Stříbra, Léta Páně 2010

Poděkování přátelům na Slovensko

Vážení kamarádi,

chtěl bych Vám ještě jednou poděkovat jménem města Stříbra, jménem Hornického spolku a jménem svým za Vaši účast na akci 14. setkání hornických měst a obcí ČR ve Stříbře ve dnech 10. – 12. 9. 2010.

Velmi si vážíme děkovných dopisů od hornických spolků z Kremnice a Pezinku. Naší snahou bylo ukázat Vám naše krásné královské horní město, hornický skanzen, nově zrekonstruovanou hornickou stezku, památky města a samozřejmě zrekonstruovanou královskou dědičnou štolu Prokop.

Pevně věřím, že jste zde strávili nádherné dva až tři dny, získali nové kamarády a přátele, že nabídnutý bohatý program (čestný skok přes kůži, hornická parodie na příjezd císaře Františka I. do Stříbra v roce 1812, svěcení tupláku, hornické průvody, hornická hospoda a další) Vás plně uspokojil.

Rád bych touto cestou ještě jednou poděkoval všem hornickým kamarádům, kteří vážili tak dlouhou cestu.

Dovolím si vyjmenovat namátkou některé z Vás (J.Malchárek, D.Vilím, R.Šembera, Klaučo, J.Vitaloš, E.Sombathy, Š. Granec, J.Javurek, M.Vilímová, Kaňa).

Přeji Vám další bohaté zážitky z budoucích setkání u nás či u vás. „Zdař bůh“

Karel Neuberger
garant 14. setkání, 1. místopředseda Hornického spolku Stříbro

Akce tohoto významu a této velikosti si troufáme říci se v našem městě ještě nekonala.

Děkujeme ještě jednou všem účinkujícím, všem pořadatelům a hostům. Pevně věříme, že se občanům města hornické setkání líbilo. Slíbit další akci tohoto zaměření nemůžeme, protože pořádání setkání takového významu není jednoduché. Důvodem jsou finanční nároky a zamluvené pořadatelství.

V závěru musíme poděkovat starostovi a místopředsedovi královského horního města Stříbra. Největší poděkování patří panu Karlu Neubergerovi, garantovi 14. setkání, 1. místopředsedovi hornického spolku ve Stříbře za propagaci, přípravu, vedení, organizaci a uskutečnění celého několika denního programu.

Zdař bůh

Karel Neuberger
1. místopředseda spolku

Radek Strankmüller
předseda spolku